

BELÜGYMINISZTERIUM

SZIGORÚAN TITKOS!

10—22/3/1965.

A MINŐSÍTÉS MEGSZÜNT
az 1995. évi LXV. tv. 28. §-ára
figyelemmel

A II fejezet, valamint a III fejezet
22/c, d. alparagraff HK helyes a
29/1976. min. ut.

HK 10-123/83 g

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK

003. számú UTASÍTÁSA

Budapest, 1965. évi március hó 8-án.

Tárgy: A Büntető Törvénykönyv 60. §-án alapuló, valamint a büntető eljárásán kívül alkalmazott rendőrhatalósági figyelmeztetés újabb szabályozása.

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány a jogalkalmazás jogpolitikai elveiről szóló 3221/1963. (V. 30.) számú határozatában kimondja: „A törvény szigorát kell alkalmazni a súlyos bűncselekményt elkövetőkkel, a visszaesőkkel, a társadalmi együttélés szabályaival konokul szembehelyezkedőkkel, a garázda, elősdi elemekkel szemben. Elsősorban jellegzetesen nevelő jellegű büntetéseket, illetve intézkedéseket kell alkalmazni viszont azokkal szemben, akik a bűncselekmény elkövetéséig becsületes életmódot folytattak, bűncselekményük súlya csekély, a bűnüldöző szervek személyükben garanciát látnak arra, hogy újabb bűncselekmény elkövetésétől való visszatartásuk a felelősségrevonás ilyen módjával is elérhető.”

A bűnüldöző szervek fontos feladata e jogpolitikai elveknek az eljárás minden szakaszában való maradéktalan érvényre juttatása.

Az eljáró hatóság a Btk. 60. §-a szerinti figyelmeztetést, a nyomozás során, a büntető eljárásán kívül pedig államigazgatási keretek között — az 1955. évi 22. sz. tvr. 6. § (1) bekezdés rendelkezéseire alapuló — rendőrhatalósági figyelmeztetést eszközölheti. E nevelő jellegű intézkedések alkalmazásával kapcsolatban — figyelembe véve az eddig kialakult helyes gyakorlatot is — az érintett szervek vezetőit az alábbiak végrehajtására

u t a s í t o m :

— 1 —

4.2. 10-22/3/1965

13.2.

A Btk. 60. §-án alapuló figyelmeztetés alkalmazása

1. Politikai és köztörvényi büntett elkövetése miatt a Btk. 60. §-a alapján kell az ügyét lezárni annak a terheltté nyilvánított személynek, akinek a cselekménye és személye akár az elkövetéskor, akár — a körülmények megváltozása folytán — az elbíráláskor oly csekély veszélyességű a társadalomra, hogy a törvény szerint alkalmazható legenyhébb büntetés is szükségtelen. Remény van arra, hogy ezen nevelő jellegű intézkedés alkalmazásával is elérhető a kívánt cél.

A jogalkalmazás jogpolitikai elvei szerint a Btk. 60. §-ának alkalmazására tehát a következő három feltétel e g y ü t t e s fennforgása esetén van lehetőség:

- a) az elkövetett büntett csekély súlyú,
- b) a terhelt a büntett elkövetéséig becsületes életmódot folytatott,
- c) a terhelt személyében garancia van arra, hogy a figyelmeztetés hatására nem fog újabb büntettet elkövetni.

A hatályos joggyakorlat szerint olyan büntett is lehet csekély súlyú, amelyre vonatkozóan a Btk. privilégizáló rendelkezést nem tartalmaz.

2. Büntett alapos gyanúja esetén az ügyben el kell rendelni a nyomozást. A gyanúsítottat terheltté kell nyilvánítani. Különös gondot kell tisztázni az elkövetett büntett indító okait, politikai vonatkozásait, összefüggéseit és a büntett elkövetését lehetővé tevő körülményeket. Gondosan kell mérlegelni az elkövető bűnös tevékenységét előidéző és jellemző összes körülményeket.

Az ügyben keletkezett adatok sokoldalú, alapos elemzése után kerülhet sor a Be 160. § (1) bekezdés f) pontja alapján a nyomozás megszüntetésére és a Btk. 60. §-ának alkalmazására.

3. Állam elleni és egyéb politikai okból elkövetett büntettek nyomozását a területileg illetékes politikai vizsgálati szerv végzi.

A 0022/1962. számú miniszterhelyettesi parancsban meghatározott büntettek esetén a kijelölt bűnügyi szerveknek kell eljárni.

Ezenkívül — a megyei (budapesti) rendőrfőkapitányság vezetőjének elbírálása alapján — a Btk. 127. és 128. §-aiban felvett állam elleni izgatás bűnügyekben a területileg illetékes járási, városi, kerületi rendőrkapitányság bűnügyi szerve is teljesítheti a nyomozást.

4. A nyomozás megszüntetéséről szóló határozatot — amennyiben — a büntettre a törvény egy évi szabadságvesztésnél súlyosabb bünte-

tést rendel (Be. 162. §.) ügyészi jóváhagyás után — az eljáró politikai vizsgálati, illetve bűnügyi szerv hirdesse ki és a terheltet részesítse szóbeli figyelmeztetésben. Az erről készült jegyzőkönyvet a terhelt is aláírja (Be. 96. §). Fel kell hívni a terhelt figyelmét arra, is, hogy a jövőben mindennemű társadalomra veszélyes cselekmény elkövetésétől tartózkodják.

(7/1963. Legf. Ü. sz. utasítás 75. pont.)

5. A figyelmeztetés foganatosítására akkor kerülhet sor, ha a Be. 166. § (2) bekezdésében meghatározott 8 napi határidő anélkül járt le, hogy a megszüntető határozat ellen panaszt terjesztettek volna elő, illetve a panaszt elutasították (7/1963. Legf. Ü. számú utasítás 75. pont).

Kivéve, ha a nyomozást megszüntető határozatot a legfőbb ügyész hagyta jóvá, — ez esetben ugyanis panasznak helye nincs.

6. A nyomozás megszüntetéséről szóló határozat ismertetését és az oktató, nevelő jellegű figyelmeztetést az illetékes politikai szerv vizsgálati alosztály vezetője — vagy a kijelölt vizsgáló — hajtja végre. Bűnügyi szervnél a kapitányság vezetője, (helyettese), bűnügyi osztály vezetője (helyettese), illetve a bűnügyi alosztály vezetője, vagy az általuk kijelölt vizsgáló alkalmazhat figyelmeztetést.

7. A nyomozást megszüntető határozat ismertetése és a figyelmeztetés gyakorlati lebonyolítása során a megállapított tényállást egyszerű szavakkal közölni kell a terhelttel. Arra kell törekedni, hogy a figyelmeztetésben részesített megértse, hogy magatartása veszélyes a társadalomra, továbbá azt, hogy a népi hatalom vele szemben megbocsátó és bizalmat előlegez számára, hogy cselekményét jóvátegye.

Fiataikorú figyelmeztetését törvényes képviselője, (gondozója), vagy nevelője jelenlétében kell foganatosítani (Be. 329. §).

8. A figyelmeztetés foganatosításáról készült jegyzőkönyv tartalmazza: a figyelmeztetés megtörténtét, a terhelt panaszjogára való kioktatását és a határozat tudomásulvételére, vagy panasz bejelentésére vonatkozó nyilatkozatát (7/1963. Legf. Ü. számú utasítás 75. pont (4) bek.).

9. A nyomozás megszüntetéséről szóló határozat kihirdetését és a figyelmeztetés alkalmazását a határozaton fel kell tüntetni és a terhelttel alá kell iratni. A figyelmeztetés foganatosításával egyidejűleg a terheltnek az indokolást is tartalmazó nyomozást megszüntető határozatot kézbesíteni kell [7/1963. Legf. Ü. sz. utasítás 75. pont (6) bek.].

10. A nyomozás megszüntetéséről szóló határozat ismertetését és a figyelmeztetésben részesítést a rendőrség hivatalos helyiségében kell foganatosítani.

11. A politikai és bűnügyi szervek által alkalmazott figyelmeztetési eljárás egyöntetűségét a megyei (budapesti) főkapitányok kötelesek biztosítani. E célból rendszeresen ellenőrizték a bűnügyi szervek által politikai jellegű ügyekben fogantatott figyelmeztetések gyakorlatát.
12. Indokolt esetben (politikai jellegű csoportosulás stb.) a Btk. 60. §-a alkalmazásával befejezett bűnügyek terheltjeinek magatartását és tevékenységét az illetékes politikai vagy rendőri szerv kísérje figyelemmel.

II.

A büntető eljáráson kívül alkalmazott rendőrhatalósági figyelmeztetés

13. A büntető eljárás során alkalmazott Btk. 60. §-a szerinti figyelmeztetéstől el kell határolni az 1955. évi 22. sz. tvr. 6. §. (1) bekezdésén alapuló államigazgatási keretek között fogantatott rendőrhatalósági figyelmeztetést. Ez kizárólag megelőzést célzó intézkedés, melyet a feltételek fennforgása esetén laza közösség-ellenes vagy politikai jellegű ellenséges csoportosulások bomlasztására is bátran kell alkalmazni.
14. Rendőrhatalósági figyelmeztetést lehet alkalmazni, amikor
 - a) az elkövető valamely büntett nem büntethető előkészületét valósította meg,
 - b) a büntett megvalósításához a törvényi tényállás valamelyik eleme hiányzik, a büntett kísérletét még nem lehet megállapítani és végül
 - c) ha az előző pontokban megjelölt cselekmény nem állapítható meg, az elkövető magatartása azonban kétséget kizáróan valamely büntett megvalósítására vezethet,feltéve, hogy — mindhárom esetben — a cselekmény veszélyes a társadalomra.
15. A rendőrhatalósági figyelmeztetést az alábbiak figyelembevételével kell fogantatni:
 - a) ha a figyelmeztetés felderítés adatain alapszik, meg kell vizsgálni azt is, hogy alkalmazása nem jelent-e dekonspirációt,
 - b) politikai szerveknél a 6. pontban felsorolt személyek továbbá az operatív csoportvezetők és annál magasabb beosztásúak, bűnügyi szerveknél a járási, városi, kerületi kapitányságokon az alosztályvezetők és annál magasabb beosztású vezetők vagy a ki-

jelölt tisztek hajthatnak végre figyelmeztetést. Őrparancsnokok rendőrhatalósági figyelmeztetést nem fogantatosíthatnak,

- c) figyelmeztetés alkalmazásának az alapjául szolgáló cselekmény megvalósítását, illetve a BM szervek tudomására jutását követő 3 hónapon belül van helye.

16. A rendőrhatalósági figyelmeztetést a jelen utasítás 7. pontjában foglaltak értelemszerű alkalmazásával kell végrehajtani.
17. A rendőrhatalósági figyelmeztetésről jegyzőkönyvet kell felvenni. E jegyzőkönyv tartalmazza a személy adatait, a figyelmeztetés helyét, idejét, az eljáró hatalóság nevét és a figyelmeztetés okául szolgáló cselekmény rövid tényállását, valamint a figyelmeztetés tudomásulvételét.

A jegyzőkönyvet a figyelmeztetett személy és az eljáró rendőrtiszt írja alá. Panasz esetén értelemszerűen az 1957. évi IV. tv. szerint kell eljárni és az ügyben a figyelmeztetést fogantatosító közvetlen parancsnoka dönt.

18. A keletkezett iratokat (jelentéseket, feljegyzéseket, a figyelmeztetésről készült jegyzőkönyvet, stb.) politikai szerveknél a figyelmeztetett személy anyagához kell csatolni, ha előzetes anyaga nincs, akkor a megfelelő objektum dossziében kell elhelyezni.

A bűnügyi szerveknél keletkezett anyagokat pedig irattározni kell.

III.

A Btk. 60. §-a alkalmazásával befejezett bűnügyek terheltjeinek és a rendőrhatalósági figyelmeztetésben részesítettek nyilvántartása

19. Központi nyilvántartást kell vezetni azokról a politikai és köztörvényi bűncselekményt elkövetőkről, akiknek ügyét a Btk. 60. §-ára figyelemmel zárták le. A nyilvántartás vezetése a BM II/I—5. Osztály feladata. A politikai bűncselekményt elkövetőkről a BM III/2. Osztálya is köteles nyilvántartást vezetni.

Azoknak a nyilvántartását, akiket a BM III. Fcsfség szervei rendőrhatalósági figyelmeztetésben részesítettek, a BM III/2. Osztály vezetője saját hatáskörében szervezze meg.

20. A politikai és bűnügyi vizsgálati szervek kötelesek a Btk. 60. §-a alkalmazásakor — a 22. pont b) alpontjában foglalt feltételeknek megfelelően — 24 órán belül a terheltről (terheltekről) a rendszeresített „Nyilvántartólap”-ot kiállítani és azt a BM II/I—5. Osztálynak, illetve politikai bűncselekmények esetén a BM III/2. Osztálynak is megküldeni. A megküldés tényét az iratokon fel kell jegyezni.

21. A BM II/I—5. Osztálya a Btk. 60. §-ára figyelemmel megszüntetett bűnügyek terheltjeinek nyilvántartásba vételét az érvényben lévő nyilvántartási szabályoknak megfelelően hajtja végre.

22. A politikai szervek által a Btk. 60. §-ával lezárt, valamint a rendőrhatalósági figyelmeztetésben részesített személyek ügyében a nyilvántartásba vételt a következők szerint kell végrehajtani:

a) a terheltté nyilvánított személyek ügyében keletkezett anyagokat — akár őrizetben, akár szabadlábon hagyás mellett jártak el — „vizsgálati dossziéba” kell elhelyezni. A dosszié irattárba helyezésekor „Határozat”-ot kell hozni a személy „kutató” nyilvántartásba történő áthelyezésére, és kérni a BM III/2. Osztályt annak végrehajtására.

b) a vizsgálati dossziét, a nyomozásnak a Be. 160. §. (1) bekezdés f) pontja alapján történő megszüntetése esetén, — a megszüntető határozat elleni panasz előterjesztésére vonatkozó határidő lejártá, illetve a panaszok elutasítása után kell irattárba helyezni.

c) a rendőrhatalósági figyelmeztetésben részesítettekről — a 22. pont b) alpontjában foglalt feltételek fennforgása esetén 24 órán belül kötelesek a nyilvántartási szabályzat előírása szerint „kutató” nyilvántartásba venni, „Nyilvántartólap”-ot kiállítani és a BM III/2. Osztályának megküldeni,

d) három év eltelte után — amennyiben a figyelmeztetett személy újabb bűncselekményt nem követ el, magatartása ellen nincs kifogás — a nyilvántartásbavételt kezdeményező, vagy hatáskörileg illetékes operatív szerv javasolhatja a törlést.

23. A Btk. 60. §-a alkalmazása esetén a figyelmeztetés okául szolgáló bűntettel kapcsolatos nyilvántartási adat általában operatív célra használható fel, illetve büntetőeljárás során a vonatkozó rendelkezés szerint. Különböző okiratok (útlevél, fegyvertartási engedély, stb.) kiadása szempontjából egyéni elbírálás tárgyát képezi.

24. A Btk. 60. §-a és a rendőrhatalósági figyelmeztetés alkalmazását illetően, a helyes gyakorlat kialakítása érdekében a BM IV/I. Csoportfőnök — a BM II/I. Csoportfőnökkel és a BM III/1. Osztály vezetőjével egyetértésben — 1965. július 30-ig az eddigi tapasztalatokat „példatár”-szerűen dolgoztassa ki. Ezt — mint szaktanulmányt — oktatási célra az érintett állomány rendelkezésére kell bocsátani.

Jelen utasítás kihirdetésével lép hatályba. Ezzel egyidejűleg az 1961. július hó 4-én kiadott 005. számú miniszteri utasítást hatályon kívül helyezem.

Az utasításban foglaltakat a politikai, s bűnügyi állománnyal a rájuk vonatkozó mértékben ismertetni kell.

BENKEI ANDRÁS s. k.,
belügyminiszter

Kapják: Elosztó szerint.
Készült: 470 példányban.